

Európai Natúrparkok – Nyilatkozat

Európának natúrparkokra van szüksége

Erős natúrparkok = erős vidéki térségek

Natúrparkok sok európai államban léteznek. Kiemelkedő tájak, melyek különösen gazdag természeti és kulturális örökséggel rendelkeznek. Más védett természeti területekkel együtt az egyes államok területének jelentős részét, akár 25%-át is lefedik, és egész Európában aktív szerepet játszanak a parkok hálózatában. A natúrparkok elsősorban a vidéki térségben helyezkednek el, és előremutató tevékenységet folytatnak a biológiai sokszínűség, a természet és a táj megóvása, a vidéki tájakhoz kötődő rekreáció és a fenntartható turizmus, valamint a környezeti nevelés és a vidéki területek fenntartható fejlesztése terén.

A natúrparkok az integratív természetvédelem modellrégiói

Integratív, az ember és a természet szempontjából is védett területként a fenntartható fejlődés jegyében összekapcsolják a táj védelmét és használatát. A nemzeti szinten védelem alatt álló területek jelentős részét ölelik fel, beleértve a NATURA 2000 európai természetvédelmi rendszer jelentős területeit. Ezen felül jelentősen hozzájárulnak a víz-keretirányelv (WRR) megvalósulásához is. Nemzeti szinten a természetvédelmi törvények szabályozása alá tartoznak, nemzetközileg pedig az IUCN (International Union for Conservation of Nature) V. védelmi kategóriája szerinti „védett tájnak” minősülnek. Az egyes államokban hozzájárulnak a nemzetközi kötelezettségeknek való megfeleléséhez. Ide tartozik a biológiai sokszínűségről szóló egyezmény (CBD), amely munkaprogramjában kötelező célokat rögzített a védett területek fejlesztése vonatkozásában – ide tartoznak a natúrparkok is.

A natúrparkok a vidékfejlesztés motorjai

A natúrparkok sokat tehetnek az intelligens, fenntartható és integrált növekedést támogatni kívánó Európa 2020-stratégia megvalósulásáért. Különösen a foglalkoztatás, a szociális integráció, a képzés, az erőforrás- és klímavédelem területén már napjainkban is hozzájárulnak a vidéki térségek pozitív fejlődéséhez, egyebek mellett a vidéki térségek tudásbázisának bővítésével, az ökoszisztémák fenntartásával és fejlesztésével, a helyi piacok és rövid értékesítési utak létrehozásával vagy éppen a vidéki területek helyi fejlesztéseinek támogatásával. Ezen felül szerepük van a vidéki térségek negatív demográfiai folyamataival szembeni küzdelemben is.

A natúrparkok együttműködési modellek

A natúrparkok csak sok-sok partnerükkel együtt érhetik el céljaikat. Regionális fejlesztési céljaikat számos térségi szereplővel egyeztetve határozzák meg, és ezzel keretet kínálnak nagyszámú partner közös tevékenységéhez a térségek előremutató fejlesztésének érdekében. A natúrparkok magas elfogadottságnak örvendenek a lakosság körében, korszerű módon erősítik a regionális identitást és különösen alkalmasak az önkéntes közérdekű cselekvő polgári magatartás támogatására.

A potenciál hasznosítása – Natúrparkok a vitális és élhető európai vidéki térségekért

Az egyes európai államokban a natúrparkok a kormányok partnerei a vidéki térségek fejlesztésében, melynek során összekapcsolódik a biológiai sokszínűség megtartása a fenntartható gazdálkodással, és a munkahelyteremtés célkitűzésével. A közpénzekből megvalósuló beruházás a natúrparkokba gazdaságilag is megéri, ezt a natúrparkok által kiváltott turisztikai értékteremtést vizsgáló tanulmányok önmagukban is alátámasztják.

Az Európai Unió új, 2014-2020 évi támogatási programja, az Európa 2020 stratégia keretében esélyt kínál arra, hogy a natúrparkok még intenzívebben szerepet vállaljanak a vidéki térségek megerősítésében és a fejlesztési célok az Európai Unió valamint az egyes államok szintjén történő megvalósításában. A natúrparkok különösen alkalmasak az európai kohéziós politika céljainak (koherencia, komplementaritás, együttműködés és koordináció) elérésére. A natúrparkok e tekintetben sikeres projekteket valósíthatnak meg az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) és az Európai Szociális Alap (ESZA) keretében.

10 pontos program

- a vidéki térségek megerősítésére a natúrparkok erősítésével

1. A natúrparkok az integratív természetvédelem letéteményeseként értik, hogyan vonják be a lakosságot és a földhasználókat a természet, mint regionális erőforrás megőrzésébe, és növelik a természetvédelem térségi elfogadottságát. Ezáltal támogatják az olyan európai programok sikeres megvalósítását, mint a Natura 2000 vagy a Víz Keretirányelv.
2. A natúrparkok államilag elismert minőségi védjegyként erősítik az adott térség imázsát és turisztikai fejlődését.
3. A natúrparkok a vidéki térségek fejlesztésének motorjaiként működnek. Ez a térségben élők számára létrehozott közös cselekvési platform vonatkozásában éppúgy igaz, mint a kialakított imázs és kínálat nyújtotta turisztikai vonzerő, vagy a „szoft” tényezők, így az érintetlen táj és a regionális identitás erősítése tekintetében.
4. A natúrparkok munkája segíti a klíma változásainak enyhítését és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást. Ebben a lápok és zöldterületek védelmének illetve más természetvédelmi intézkedéseknek éppúgy jelentősége van, mint a helyi körforgások erősítésének és a közösségi közlekedésnek.
5. A natúrparkok értéktöbbletet és innovációt teremtenek. A mezőgazdaság és természetvédelem együttműködéséből létrejövő termékek éppúgy ide tartoznak, mint az akadálymentes turisztikai kínálata.
6. A natúrparkok korszerű módon alapozzák meg a térségi identitást, és erősítik a kötődést az emberek, szereplők és intézmények valamint saját térségük között. Ezáltal létrehozzák az együttműködés platformját és megteremtik az alapot a térség érdekében megvalósuló közös polgári aktivitásához.
7. A natúrparkok a minőségi környezeti képzés által a gyerekekben, fiatalokban és felnőttekben is tudatosítják az adott térség természeti és kulturális értékeinek különlegességét.
8. A natúrparkok elkötelezettek térségük kulturális örökségének megtartása, rangjának és értékének emelése mellett.
9. A natúrparkok térségüket bekapcsolják az európai és nemzetközi hálózatokba, európai projektekben és támogatási programokban vesznek részt.
10. A natúrparkok a lakosság életminőségének javításával, fejlesztési kezdeményezéseikkel (pl. a turizmusban) és a térségi identitás fiatal generációkra is kiterjesztett közvetítésével közreműködnek a kedvezőtlen európai demográfiai folyamatok fékezésében.

Wandlitz, Barnim Natúrpark, 2013. április 16.

A natúrparkok feladatai és szolgáltatásai

A fenntartható fejlődés régiói

Természetvédelem és tájgondozás	Pihenés és fenntartható turizmus	Környezeti nevelés és kommunikáció	Fenntartható vidékfejlesztés
Célok:	Célok:	Célok:	Célok:
▪ Kultúrtáj arculatának megőrzése fenntartható használattal ▪ Biológiai sokszínűség biztosítása	▪ Aktív, a természettel és tájjal összehangolt rekreációs lehetőségek kialakítása ▪ Fenntartható turisztikai fejlődés	▪ Természet és kultúra életszerű bemutatása ▪ Természetvédelem és fenntartható fejlődés tudatosítása, képzés, oktatás	▪ A regionális fejlődés és értékteremtés támogatása ▪ A térségi életminőség javítása
Tevékenységek:	Tevékenységek:	Tevékenységek:	Tevékenységek:
▪ Tájgondozás ▪ Természetvédelmi és biotóp-hálóépítő intézkedések ▪ Látogatóirányítás és természetismereti információk ▪ Közreműködés a védett területek gondozásában	▪ Pihenő- és aktív turisztikai infrastruktúra létrehozása ▪ Célcsoportokra szabott pihenési és természeti élmény kínálat ▪ Együttműködés a turisztikai szervezetekkel és szolgáltatókkal	▪ Élményközpontú vezetések, előadások, kirándulások, kiállítások kínálata ▪ Natúrpark-vezetők képzése, képesítése ▪ Iskolák, gyermekek, ifjúság és felnőttek igényeire szabott kínálat ▪ Infóközpontok, infópontok stb. ▪ Nyomtatott anyagok, internetes jelenlét, digitális média használata ▪ Tájékoztatás a terepen területgondnokok, tematikus utak, infótáblák által	▪ Regionális identitás, hagyományok és kultúra erősítése ▪ Regionális/helyi termékek értékesítése ▪ Natúrpark partneri hálózatok kiépítése szálláshelyekkel, vendéglőkkel, kézművesekkel, gazdálkodókkal stb. ▪ Fenntartható turizmus ▪ Környezetkímélő közlekedés támogatása ▪ Megújuló energiák használatának bővítése
Natúrparkok			
Kezdeményezők és moderátorok / Hálózat és regionális platform			